

Підгородецький Мар'ян
студент гр. ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Крупка Андрій
кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Marian Pidgorodetskiy
Student of the group PFm-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Andrii Krupka
PhD (Economics)
Associate Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ В КРИЗОВИХ УМОВАХ **PROBLEMS OF PERSONAL INSURANCE IN CRISIS CONDITIONS**

Розвиток ринкової структури в сучасних умовах характеризується низкою диспропорцій. Воєнні дії та економічна криза тільки загострюють проблеми. Держава зараз для більшості населення залишається єдиним гарантом, який теоретично може допомогти у випадку настання непередбачуваних випадків. Проте рівень соціальних гарантій залишається на доволі низькому рівні, що викликано низкою причин: демографічна криза, поширення різноманітних захворювань (в тому числі вірусних), нещасні випадки, низький рівень матеріального забезпечення значного прошарку суспільства тощо. Питання побудови ефективної системи соціального страхування та створення умов для розвитку добровільного особистого страхування є важливим викликом сьогодення.

У нашому дослідженні ми розглянемо проблеми та перспективи розвитку особистого страхування як важливого елемента гарантування громадянам базових потреб на випадок виникнення небажаних подій, яка особливо актуальна в сучасних умовах через низький рівень соціального захисту громадян України, недостатній рівень соціальних виплат з боку держави, відсутність зрушень у проведенні пенсійної та медичної реформ, проведення воєнних дій тощо.

Світовий досвід розвинутих ринкових країн вказує на те, що особисте страхування дозволяє вирішувати багато проблем в суспільстві, задовольняти потреби людей в забезпеченні гарантій захисту їх економічних інтересів та збереження здоров'я. В першу чергу, особисте страхування має на меті забезпечувати фінансову підтримку громадян у випадку втрати працездатності через нещасний випадок, досягнення пенсійного віку або може використовуватися як один із інструментів для накопичення.

Особисте страхування можна визначити як галузь страхової діяльності, яка має на меті надання певних послуг як фізичним (окремим громадянам, членам їхніх сімей), так і юридичним особам (наприклад, страхування працівників за рахунок коштів підприємств від нещасних випадків). Ці послуги передбачають страховий захист страхувальників (застрахованих) у разі настання несприятливих подій для їхнього життя і здоров'я. До системи особистого страхування відносять такі види страхової діяльності: страхування життя та пенсій, страхування від нещасних випадків та хвороб, медичне страхування. Кожен із цих

видів страхової діяльності має конкретний свій об'єкт страхування та перелік страхових ризиків, на випадок настання яких укладаються угоди або договори страхування [1].

Україна має значний потенціал на ринку особистого страхування враховуючи кількість населення. Проте існує ряд проблем, які сповільнюють процес розвитку вітчизняного страхового ринку. Основними проблемами, які на нашу думку, впливають на низький рівень розвитку особистого страхування є:

- відсутність зрушень у проведенні пенсійної реформи в Україні;
- незавершена реформа у галузі медичного страхування і, як наслідок, державні медичні заклади не зацікавлені у співпраці із незалежними страховими компаніями;
- відсутність дієвої державної стратегії розвитку сфери страхування;
- низький рівень довіри населення до страхових послуг;
- недобросовісне ведення бізнесу деякими учасниками ринку страхових послуг, що негативно впливає на сприйняття таких послуг серед населення;
- низька платоспроможність населення;
- відсутність достатнього рівня вільних коштів в економіці;
- низький рівень надання послуг деякими страховими фірмами;
- проблема використання інвестиційних ресурсів;
- психологічні, ментальні та культурні особливості населення тощо.

При визначенні пріоритетів розвитку страхування життя значна увага має приділятися економічним аспектам його функціонування. Існує пряма залежність показників розвитку ринку особистого страхування від економічної ситуації в країні та рівня добробуту населення. Вчені, вивчивши досвід економічно розвинених країн, доводять, що формування повноцінного добровільного ринку страхування життя стане можливим за умови підвищення середньої заробітної плати до рівня еквівалентного 500 дол. США на місяць. В іншому випадку марно очікувати на зростання попиту на послуги зі страхування життя та активізації їх продажу. Сьогодні в Україні середньомісячна зарплата є значно нижчою. Тобто для середньостатистичного громадянина нашої країни платіж на страхування життя зазвичай належить до групи відкладених потреб [2, с. 91].

Наявність зазначених проблем викликає об'єктивну необхідність у розробці системи заходів для нормалізації відносин на ринку страхування життя та покращення показників діяльності страхових компаній, що працюють в цьому напрямі. На нашу думку, провідну роль у поширенні страхування життя в Україні повинна відігравати держава. Уряд повинен проводити державну політику, спрямовану на стимулювання страхової сфери загалом та ринку страхування життя зокрема [3, с. 148].

Розвитку ринку страхування життя як дієвого інструменту соціального захисту населення сприятимуть:

- просвітницька робота як на рівні держави, так і на рівні страхових компаній, адже потенційні страхувальники не завжди ознайомлені із переліком послуг, які надаються страховиками;
- розширення списку професій, спеціальностей та посад, що підлягають обов'язковому особистому страхуванню;
- обов'язкове страхування життя військовослужбовців, медиків, волонтерів та інших учасників воєнних дій;
- розширення переліку страхових випадків в особистому страхуванні;
- спрощення процедури укладання договору страхування життя, шляхом використання інтерактивних методів комунікації;
- вдосконалення діяльності самих страхових компаній та підвищення рівня якості послуг, що вони надають;
- створення оптимальної структури співвідношення між обов'язковим і добровільним страхуванням;
- оптимізація процесів захисту прав споживачів, заохочення до придбання страхових послуг та формування страхової культури населення.

- загальний розвиток економіки та зростання добробуту населення залучення приватних інвестицій в страховий бізнес тощо.

Отже, в Україні є велика кількість організаційних та економічних проблем пов'язаних з діяльністю страхового ринку і ринку особистого страхування зокрема. Значною проблемою є відсутність відповідних традицій страхування життя. Особисте страхування в економічно розвинених країн світу є важливим сектором фінансової системи, який постійно розвивається. Зважаючи на це, актуальними залишаються питання подальшого дослідження проблем особистого страхування в наступних дослідженнях.

Перелік використаних джерел:

1. Сержанов В.В., Костьов'ят Г.І. Проблеми особистого страхування в Україні *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2012. Вип. 2 (36). С. 254-259.

2. Ярошенко С. Л. Проблеми становлення та розвитку страхового ринку життя в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. № 4. (83). 2012. С. 86-93.

3. Ткаченко Є.Ю. Сучасний ста та перспективи розвитку страхування життя в Україні. *Вісник ЗДА*. 2012. № 2. С. 144–148.